

u r b a n -

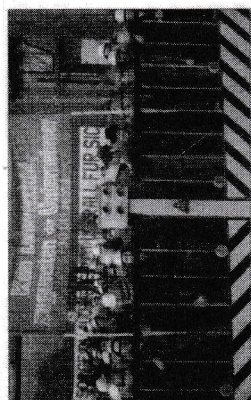
f a b r i k

Φεβράριος 2013 - τεύχος 28(-3)

Ιστορίες ενάντια στην εξατομίκευση

εργοστασιακές εμπειρίες από τη δεκαετία του 1970

Όλοι οι συγγενείς μου εργάζονταν ως τεχνίτες και ειδικευμένοι εργάτες, και σχεδόν όλοι ήταν οργανωμένοι συνδικαλιστικά. Το γεγονός αυτό είχε διαμορφώσει την εικόνα που είχα για τους εργάτες: ήθελαν να παρέχουν μια ευπρεπή εργασία, όπως και οι συγγενείς μου, οι οποίοι ήταν εργατικοί και είχαν τα σπιτάκια τους! Οι εργάτες ασκούσαν αντιπολίτευση στους διευθυντές του εργοστασίου και θεωρούσαν ξεκάθαρα, ότι θα μπορούσαν να διευθύνουν το εργοστάσιο πολύ καλύτερα, επειδή βέβαια ξέρουν πως λειτουργεί. Αυτό ήταν το κλασικό κοινωνικό περιβάλλον των ειδικευμένων εργατών.

Η επιθυμία των ειδικευμένων εργατών ήταν τα παιδιά τους να λάβουν εκπαίδευση πέρα από το δημοτικό σχολείο. Ως παιδί εργατών μπορούσες να πας σε σχολείο μέσης εκπαίδευσης. Εγώ τελείωσα τη μέση εκπαίδευση στα τέσσερα χρόνια. Για μένα τότε, στα 14 μου, σημαντικό πράγμα ήταν η μουσική (Rolling Stones), τα μαλλιά μου είχαν μακρύνει και τσακωνόμουν με τους γονείς. Είχα παραγγείλει τη βίβλο του Μάο και την πουλούσα στο σχολείο. Ήταν η πρώτη μου μεγάλη σύγκρουση με την εξουσία του σχολείου, αλλά και με τους γονείς. Παρόλα αυτά τελείωσα το σχολείο και έπειτα - όπως απαιτούσαν οι γονείς - πήγα για επαγγελματική εκπαίδευση (μαθητεία) ως εργοστασιακός ηλεκτρολόγος. Και εκεί είχα επαφές μόνο με ειδικευμένους εργάτες. Όπως σε όλες τις μεγάλες επιχειρήσεις ήταν επιθυμητό οι εργάτες να είναι στο σωματείο. Συνδικαλιστικά ήμουν οργανωμένος μόνο λόγω οικογενειακής παράδοσης, αλλά όχι δραστήριος. Πιο ενεργοί ήταν το δεύτερο και το τρίτο έτος των μαθητευόμενων, οι οποίοι είχαν και μια συνδικαλιστική ομάδα νεολαίας.

Μια σύγκρουση με οδήγησε να αποχωρήσω από το σωματείο. Η πλειοψηφία των εργατών στην αλυσίδα συναρμολόγησης κατάγονταν από τα γύρω χωριά. Η γεωργία δεν τους απέφερε πια εισόδημα, και τώρα εργάζονταν ως αγρότες μερικής απασχόλησης και ως εργάτες βάρδιας στο εργοστάσιο. Το φθινόπωρο, όταν εκκρεμούσε η συγκομιδή της πατάτας, είχαν φυσικά πρόβλημα. Κατάφεραν να μαζεύουν τη σοδειά με άδειες ασθένειας. Εμείς οι μαθητευόμενοι έπρεπε να τους αντικαθιστούμε, προκειμένου η γραμμή συναρμολόγησης να συνεχίσει να λειτουργεί. Σύμφωνα με τη σύμβαση της μαθητείας κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης έμπαινες μόνο για έξι εβδομάδες στην αλυσίδα συναρμολόγησης. Όλοι όσοι ήταν ήδη στη γραμμή παραγωγής, δηλαδή οι πρωτοετείς μαθητευό-

μενοι, αρνήθηκαν να πάνε εκεί. Οι άλλοι δεν μπόρεσαν να αρνηθούν. Ο εκπρόσωπος του σωματείου προσπάθησε να μας πείσει ότι πρόκειται για το καλό της εταιρείας. Τότε για πρώτη φορά κατάλαβα ότι οι συνδικαλιστές βρίσκονται στη λάθος πλευρά, όταν μας πιέζουν να δουλέψουμε εκεί. Εμείς είμασταν πεισματάρηδες και είχαμε υποστήριξη από την κουλτούρα των συνάδελφων. Και έτσι αντέξαμε. Σημαντική ήταν επίσης μια εφημερίδα μαθητευόμενων την οποία φτιάχναμε από κοινού. Μετά από αυτό το περιστατικό μού προτείνανε να παραιτηθώ της εργασίας με αμοιβαία συμφωνία, επειδή δεν ήμουν κατάλληλος και μπλα μπλα μπλα. Είπα αμέσως ναι, γιατί σκέφτηκα ότι τότε θα είχα χρόνο για να πάω στο επαγγελματικό λύκειο, το οποίο τέλειωσα σε ενάμιση χρόνο.

Μετά την αποφοίτηση δεν ήξερα ακριβώς τι να κάνω. Εκείνη την εποχή μια εταιρεία με 1400 εργάτες που κατασκεύαζε κεραμίδια, ζητούσε κόσμο. Ξεκίνησα να εργάζομαι εκεί ως βοηθός ηλεκτρολόγου, αλλά με έστειλαν και στην παραγωγή. Πήγα εκεί επειδή ήθελα να κερδίσω χρήματα. Δεν είχα καμιά πρόθεση να κάνω εργατική προπαγάνδα. Ο κόσμος μου ήταν ο ελεύθερος χρόνος, να βγαίνω έξω, να γνωρίζω τα πρώτα κορίτσια... Σε αυτό το εργοστάσιο υπήρχε ένας υψηλός βαθμός συνδικαλιστικής οργάνωσης των ειδικευμένων εργατών, οι οποίοι δεν πλήρωναν μόνο τις εισφορές τους στο σωματείο, αλλά ήταν και πολύ δραστήριοι. Είχαν δραστηριοποιηθεί πολύ στη συζήτηση που είχε ξεκινήσει σχετικά με τη συμμετοχή των εργαζομένων στη διοίκηση της επιχείρησης και χρησιμοποιούσαν για του ίδιους τα πλεονεκτήματα που τους παρέχει η εταιρεία: ελεύθερη κρίση των ειδικευμένων εργατών για φοίτηση στη σχολή εκπαίδευσης αρχιεργατών κτλ.

Στις συνομιλίες που λάμβαναν χώρα πάντα κατά τη διάρκεια του κολατσιού και των μεσημεριανών διαλειμμάτων, όλοι αυτοί οι μηχανικοί και ηλεκτρολόγοι σχολίαζαν κακόβουλα τους εργάτες της παραγωγής και τους εργάτες της γραμμής συναρμολόγησης: “Ηλίθιοι αγρότες. Δεν είναι ικανοί για τίποτα άλλο, εκτός από το να στέκονται μπροστά στην πρέσσα, ο καθένας μπορεί να τη χειριστεί. Δεν δείχνουν κανένα ενδιαφέρον για την ευημερία της εταιρείας...”. Κάπως έτσι συμεριζόμουν αυτήν την άποψη, δεν το είχα σκεφτεί και πολύ. Μέχρι που μπήκα στην παραγωγή και γνώρισα από κοντά αυτόν τον κόσμο.

Τα κείμενα του παρόντος τεύχους προέρχονται από την ένθετη έκδοση Materialien gegen die Individualisierung στο #93 του γερμανικού περιοδικού Wildcat, χειμώνας 2012 (www.wildcat-www.de). Η έκδοση περιέχει μεταξύ άλλων συνεντεύξεις εργατών που καταθέτουν εργασιακές και κοινωνικές εμπειρίες από τη δεκαετία του 1970 έως σήμερα.

Η πρώτη μου βάρδια ήταν νυκτερινή. Σκέφτηκα, τώρα πρέπει να εργαστώ και μάλιστα να το κάνω σβέλτα. Η πρώτη πρόταση του συναδέλφου ήταν: “Χαλαρά, χαλαρά, νεαρέ. Ο μηχανικός κοιμάται ήδη, τον ηλεκτρολόγο τον γνωρίζουμε. Θα δουλέψουμε πολύ ήρεμα. Ξέρουμε και τον οδηγό του γερανού, κι αυτός μαζί μας είναι. Πρώτα θα σταματήσουμε για κολατσιό”. Ξεκινήσαμε να δουλεύουμε μόλις στις 22:30. Τότε κατάλαβα ότι έκαναν κόλπα για να επιβραδύνουν την παραγωγή και να κερδίζουν ελεύθερο χρόνο. Τη μία εξαφανίζοταν ένα βύσμα, την άλλη ένα σύρμα από τον διανομέα, και ο ηλεκτρολόγος χρειαζόταν περίπου μισή ώρα για να βρει τα εξαρτήματα.

Έτσι γνώρισα άλλους ανθρώπους με άλλες αντιλήψεις για το εργοστάσιο. Βρίσκονταν εκεί μόνο για να κερδίσουν χρήματα, τα όνειρά τους αφορούσαν τη ζωή εκτός εργοστασίου: το μικρό αγρόκτημα με το οποίο ίσως θα μπορούσαν να επιβιώσουν. “Αν κάνω οικονομίες πέντε έως έξι χρόνια, θα έχω αρκετά φράγκα”. Συνεπώς ήταν πάντα ένα όνειρο που βρισκόταν εκτός εργοστασίου. Ήταν πανευτυχείς όταν τελείωνε η βάρδια. Αδιαφορούσαν για το καλό της εταιρείας, όπως και για το εάν τα εργαλεία της παραγωγής ήταν εντάξει. Ήταν και η σύγκρουση με τους ειδικευμένους εργάτες, που έπρεπε να επιδιωθώνουν τα χαλασμένα μηχανήματα.

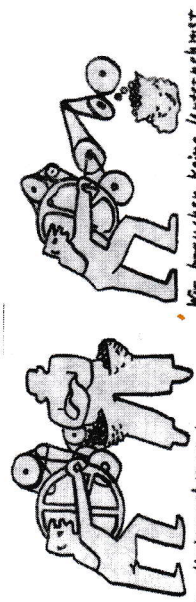
Συναντιόμουν τακτικά και συζητούσα με άλλους τέσσερις συναδέλφους, όλοι γύρω στα 19 και ειδικευμένοι εργάτες. Παράλληλα είχα γίνει πιο έξυπνος πολιτικά. Είχα αποκτήσει επαφές με την ομάδα Arbeitersache από το Μόναχο, που φτιάχτηκε το 1971, και γνώρισα τα θεωρητικά γραπτά τους. Όταν τα διάβασα, ήταν σαν να άνοιξαν ξαφνικά τα μάτια μου, κατάλαβα ότι υπάρχει μια σύνθεση της εργατικής τάξης, ότι οι εργάτες της γραμμής συναρμολόγησης είναι το κατώτατο τμήμα της παραγωγής, ότι είναι η πλειοψηφία, και ότι η οργάνωσή τους στα συνδικάτα δεν ταιριάζει στη δομή τους, επειδή είχαν μια εντελώς άλλη συνείδηση σχετικά με τον εαυτό τους στο εργοστάσιο και επίσης καμιά προοπτική μέσα σε αυτό, αλλά εκτός του εργοστασίου. Επίσης παρατήρησα ότι οι ειδικευμένοι εργάτες είναι βασικά προνομιούχοι.

Για πρώτη φορά κατάλαβα ότι και οι νέοι ειδικευμένοι εργάτες δεν ήθελαν να μείνουν στο εργοστάσιο. Δεν είμασταν πολιτικοποιημένοι, το σημαντικότερο

φαν ότι γιορτάζαμε και βγαίναμε βόλτα από κοινού. Εγώ όμως πολιτικοποιήθηκα εκτός εργοστασίου. Πολύ πιο πριν σκεφτόμουν πάντα ότι αυτή η εργασία δεν είναι ο κόσμος σου, δηλ. αυτός ο κόσμος των ειδικευμένων εργατών. Συμπαθούσα τους εργάτες της γραμμής συναρμολόγησης, γιατί με τις μεθόδους τους αμύνονταν κατά της παραγωγής. Στεκόμουν όμως ανάμεσα στους ειδικευμένους εργάτες και τους εργάτες της αλυσίδας συναρμολόγησης: οι μεν είναι μικροαστοί και οι δε ενδιαφέρονται μόνο για το ηλίθιο αγρόκτημά τους. Ακριβώς αυτό διάβαζα στα γραπτά της ομάδας Arbeitersache: υπάρχουν άνθρωποι που εργάζονται στην παραγωγή και προέρχονται από όλες τις γωνιές του κόσμου, οι οποίοι δεν έχουν καμιά εμπειρία 50 ετών σαν οικογένεια ειδικευμένων εργατών, και θέλουν να βγάλουν χρήματα με τον ελάχιστο δυνατό κόπο και χρόνο. Έτσι μπορούσα να εξηγήσω τη συμπεριφορά τους. Δεν μου καιγόταν καρφί για το γεγονός ότι είχαν το κηπάκι τους. Κι αν ο καθένας θέλει να έχει τον κήπο του, το ίδιο μου κάνει, εφόσον οι εργάτες της αλυσίδας συναρμολόγησης προβάλλουν αντίσταση στο εργοστάσιο. Αυτή ήταν η δική μου διαδικασία μάθησης, δηλαδή ότι μπορεί κανείς να αποκτήσει επαναστατικά περιεχόμενα. Εκείνη την εποχή αισθανόμουν ότι οι εργάτες είναι ικανοί να κάνουν κάτι τέτοιο. Καταρχήν με την αντίσταση κατά του εργασιακού στρες είναι εφικτό να αναπτυχθεί κάτι επαναστατικό. Εδώ μου έγινε ξεκάθαρο ότι αυτή η αντίσταση είναι μια προοπτική και για μένα: να βρεθεί μια επαναστατική αφετηρία.

Ύστερα ξεκίνησε η πρώτη απεργία στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, την οποία πήρα είδηση από τους συντρόφους στο Μόναχο, ήταν η απεργία των ιταλών εργατών της BMW το 1972. Για πρώτη φορά πήρα χαμπάρι, ότι κάτι μεγάλο συνέβαινε μέσα στο εργοστάσιο. Ότι και σε αυτήν την περίπτωση ο κόσμος βγάζει κάτι επιθετικό. Έκτοτε παραμένω αφοσιωμένος σε αυτή την αντίληψη για την εργατική τάξη μέχρι σήμερα.

Περισσότερα
σχετικά με την
εργοστασιακή
εφημερίδα
"Arbeitersache"
(1970-1971) στην
ηλεκτρονική
διεύθυνση:
tomeasazine.blogspot.com

“Κανένας πολιτικός εκπρόσωπος, αλλά οι κοινωνικές δυνάμεις, άνδρες και γυναίκες, που εργάζονται σε θέσεις του κοινωνικού καταμερισμού εργασίας, είναι αυτοί που μπορούν να σταματήσουν τη διαδικασία της παραγωγής. Δεν είναι το κοινοβούλιο, αλλά το εργοστάσιο, λιγότερο η κραυγή και η βία καθεαυτή, αλλά τα κόλπα και τα προσόντα εκείνων, που γνωρίζουν απ’ έξω και ανακατωτά αυτόν τον πολύπλοκο μηχανισμό και επομένως ξέρουν πως να τον μπλοκάρουν, πως να βοηθήσουν ή να δημιουργήσουν τις επαφές μεταξύ τους, ώστε να θέσουν εκτός λειτουργίας τη μηχανή”.

Sergio Bologna: Der Operaismus – Eine Innenansicht,
στο βιβλίο: Ueber Marx hinaus, Assoziation A,
Berlin/Hamburg 2009.

BMW-Betriebszeitung

Nr.15

46. Dez.

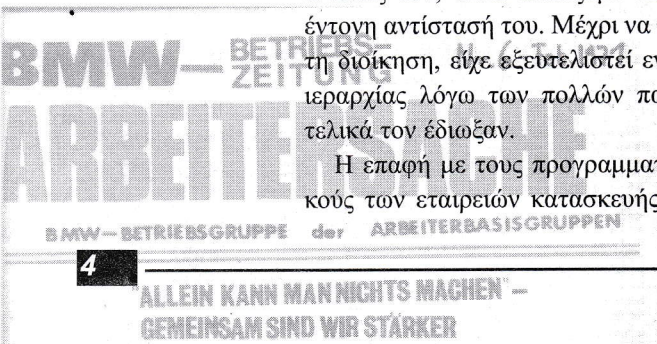
„Schweiß und manchmal mit ihrem Blut alle die Dinge schaffen, die es uns heute sind: Maschinen, Häuser, Möbel, Kleidung, das ganze Dasein. In so eine Welt hinein setzen und den BMW mit dem Worte „Preiss“ füttern.“

ARBEITERSACHE

Diese Lohnkürzung, diese Farce, diese Verlogenheit öffnen uns die Augen:
Im notwendigen und gerechten Kampf gegen die Unternehmer entscheidet nur die eigene Kraft der Arbeiter

Η εγκατάσταση γινόταν όλο και καλύτερη, όσο ισχυρότερη ήταν η συνοχή μεταξύ μας. Με τον καιρό είχαμε γίνει μια ομάδα, στην οποία κανένας δεν εργαζόταν μόνος, αφού σε όλες τις εργασίες συμμετείχαν, παρακολουθούσαν και συζητούσαν όλοι.

Η επαφή με τους προγραμματιστές και τους τεχνικούς των εταιρειών κατασκευής ήταν ενδιαφέρουσα.

Υπήρχε μεγάλη αμοιβαία εμπιστοσύνη, ώστε ποτέ κανένας δεν δίσταζε να πληροφορήσει ανοικτά τον άλλον για κάποιο λάθος που είχε κάνει.

Έπειτα ήρθαν άτομα χωρίς προειδίκευση, δηλαδή μη εκπαιδευμένος κόσμος. Με αυτούς έπρεπε να κοπιάσεις, αλλά μάθαιναν πολύ γρήγορα. Όταν όμως έχεις κάποιον που πρέπει να εκπαιδεύσεις, και αυτός πάει συνέχεια στους προϊσταμένους για να ρωτήσει εάν πρέπει να το κάνει με αυτόν τον τρόπο, ή όταν κάνει κάτι διαφορετικό απ' ότι θες εσύ, επειδή του το είπε ο μάστορας, τότε τον αφήνεις να το κάνει, και σε λίγο χρονικό διάστημα θα προξενήσει μαζικές βλάβες. Στην εγκατάσταση αυτή μια μικρή βλάβη μπορούσε να προκαλέσει διαταραχές για πολλές ημέρες. Όταν μπορείς να συνεργαστείς καλά με συγκεκριμένο κόσμο, συναναστρέφεται ισότιμα και έχεις μια καλή επικοινωνία, όταν ο ένας δεν κοντράρει τον άλλον... προσπαθείς αυτόματα να αποκλείσεις αυτούς που θέλουν να αποκτήσουν κύρος εις βάρος σου ή εις βάρος άλλων. Τέτοια άτομα ξεσκαρτάρονται σιγά σιγά, κι αυτό είναι μια ομαλή εξέλιξη.

Ύστερα θέλησαν να επιτηρήσουν με ακρίβεια την εργασιακή διαδικασία. Είπαν πως γνωρίζουν ακριβώς την άνοδο της παραγωγικής ικανότητας, αλλά δεν ξέρουν το γιατί, και δεν μπορούν να την επηρεάσουν. Γι' αυτό το λόγο ήθελαν να τεκμηριώσουν και να ξέρουν ακριβώς που γίνονται τα λάθη, τα οποία εξαλειφθηκαν ή πρέπει να εξαλειφθούν. Ήθελαν να ερευνήσουν με ακρίβεια τις βλάβες και να τις εξαφανίσουν, αντικειμενικά και όχι υποκειμενικά. Με λίγα λόγια: επιθυμούσαν μια σταθερή βελτιστοποίηση της παραγωγής, ανεξάρτητη από την εμπειρική γνώση των εργατών. Αυτοί οι αρκετά αηδιαστικοί τύποι προέρχονταν από το τμήμα σχεδιασμού του εργοστασίου ή ήταν υψηλά ιστάμενοι στον επιχειρηματικό σύνδεσμο έρευνας της παραγωγικότητας (REFA) κτλ. Αλλά δεν τα κατάφεραν. Απαίτησαν να καταγράψουμε όλες τις διακοπές και τις βλάβες για 14 μέρες, και σουλατσάρανε πάντα στη βραδινή βάρδια. Κάποια στιγμή ήρθαν κάποιοι υψηλόβαθμοι τύποι, και είδαν κάποιους εργάτες να παίζουν τραπουλόχαρτα. Την επόμενη μέρα οι ηλίθιοι παραπονήθηκαν στο διευθυντή, αν και η εγκατάσταση λειτουργούσε σε πλήρη δυναμικότητα! Ακριβώς τότε ήταν οι άριστες στιγμές της εγκατάστασης, δηλαδή όταν έπαιζες χαρτιά. Όταν δεν έχεις χρόνο να παίζεις χαρτιά, τότε είναι που κάτι δεν πάει καλά στη ροή της παραγωγής.

Μετά η παραγωγή σταμάτησε ξαφνικά. Από τη μια μέρα στην άλλη η εγκατάσταση έκλεισε. Ήταν πολύ ακριβή, ευαίσθητη σε βλάβες και έφτανε σε πολύ χαμηλή δυναμικότητα παραγωγής. Μέχρι τότε είχαμε καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες χωρίς περιορισμό και είχαμε πετύχει πολλά σχετικά με την παραγωγική ικανότητα και τη μείωση του κόστους. Αλλά αυτό δεν τους ενδιέφερε πια. Μας έβγαλαν τον κόλο στη δουλειά και μας φέρθηκαν σαν σκουπίδια. Ήθελαν επίσης να μειώσουν τους μισθούς μας. Ήταν μια σκληρή

ρήξη. Μας τοποθέτησαν σε άλλες μηχανές, και μερικοί από εμάς δέχονταν προσβολές από διάφορους που πριν τους είχαμε σπάσει τα νεύρα, όπως π.χ. οι αρχιτεχνίτες.

Αυτή η κατάσταση θα διαρκούσε περισσότερο καιρό, αλλά μετά από ένα μήνα η εταιρεία ξαναλειτούργησε την εγκατάσταση, στην αρχή μόνο για ελάχιστο βασικό προσωπικό, επειδή μας χρειαζόνταν ακόμη. Ήρθαν μεγάλες παραγγελίες που έπρεπε οπωσδήποτε να επεξεργασθούν. Αυτό μας έδωσε τη δυνατότητα να επιβάλλουμε μερικά πράγματα. Είχαμε επίσης επαφές με κόσμο από τις γραμμές συναρμολόγησης και το τμήμα μεταφορών, και θέταμε από κοινού υψηλά μισθολογικά αιτήματα. Επειδή αυτοί οι συνάδελφοι μπορούσαν να σταματήσουν πάρα πολλά πράγματα στη ροή της παραγωγής, που ξεπερνούσαν την παραγωγική ικανότητα της εγκατάστασης, η διοίκηση θέλησε να εισάγει την τρίτη βάρδια. Πριν γίνει η παραπάνω ρήξη θα την είχαμε εφαρμόσει, παλιότερα μάλιστα είχαμε κάνει επί τέσσερις μήνες δύο δωδεκάωρες εναλλασσόμενες βάρδιες, και συχνά είχαμε εργαστεί περισσότερες ώρες χωρίς πληρωμή. Συνήθως δουλεύαμε ακατάπαυστα και στα διαλείμματα, γιατί ήταν κάπως γελοίο να τηρείς ένα διάλειμμα, όταν ούτως ή άλλως είχες όλο και μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα με περισσότερη ξεκούραση εντός του ωραρίου.

Όταν παρουσιαζόταν κάποιο λάθος, δεν τα παρατούσαμε και τα βγάλαμε πέρα, δεν μας ενδιέφερε το διάλειμμα. Συχνά δύο άτομα έτρεχαν για βρουν το λάθος, επειδή τους πέρναγε από το μυαλό ότι κάτι δεν πάει καλά στην εγκατάσταση. Ο ένας πήγαινε για να βρει το λάθος, και ο άλλος ήταν ήδη εκεί. Χωρίς να σταμπαριστούν! Και φυσικά υπήρχε σχετικά μεγάλη απογοήτευση, όταν αυτή η προσπάθεια από τη μεριά μας δεν έβρισκε την ανάλογη αναγνώριση από τη διοίκηση, δηλαδή όταν δεχόσουν τέτοια ύπουλα χτυπήματα από αυτούς τους τύπους. Και αυτό φυσικά προκάλεσε ριζοσπαστικές επιπτώσεις στους εργάτες.

Έτσι λοιπόν είπαμε: "Γενικά δεν θα ξανακάνουμε υπερωρίες, έχουμε κάνει ήδη πάρα πολλές". Εκτός αυτού είχαμε δεσμευτεί ότι δεν θα κάνουμε τρίτη βάρδια και δεν θα εργαζόμαστε τα Σάββατα. Διαπραγματευτήκαμε λοιπόν ότι τα Σάββατα θα εργαζόμαστε μόνο σε εθελοντική βάση, δηλαδή μπορούσαν να μας ρωτήσουν το εάν θα ερχόμασταν. Συνεπώς το δικό μας τμήμα δεν δούλεψε ποτέ Σάββατο. Και όλοι οι άλλοι που πήγαιναν να εργαστούν τα Σάββατα στο εργοστάσιο, πληρώνονταν με υψηλά επιδόματα: εφτά γερμανικά μάρκα την ώρα, συν 50% προσαύξηση για τη σαββατιάτικη εργασία, και επιπλέον ένα εξτρα πριμ των 30, 40 ή 70 μάρκων για τέσσερες, έξι ή οκτώ ώρες σαββατιάτικης εργασίας αντίστοιχα.

Παρόλο που μπορούσαμε να δείξουμε ότι θα καταφέρνηαμε την κατασκευή τμημάτων για μεγάλους κινητήρες μόνο με αυτήν την εγκατάσταση, άρχισαν σιγά σιγά να μετεγκαθιστούν τα πάντα και έκλεισαν το εργοστάσιο. Λόγω αυτού του γεγονότος εγκατέλειψα μόνος μου το εργοστάσιο το 1991.

...HIER! IMMER WIEDER
...BRIEFE SCHREIBEN
...ohne Namensnennung
...JEDEN FREITAG SCHICKEN
...VOR DEN BETRIEB
...LIEGENDEN KNIPFEN: DIE
...IHNNEN, KRITISIERT DIE
...MACHT VORSCHLÄGE!
...Zeit zur Aktivität
...ist, das haben u
...Kollegen mehr al
...SSUNGEN:
(neunundvierzig) Leute entl
...Betrieb muß das erst ab
...melden, deshalb geht
...noch ziemlich unbemerkt vor
...erst hat man Kollegen entlass
..."krank gefeiert" haben oder
...TS HERGIBT:
...IRBEITERSACHE ZU EINER
...x, was Schleppt

Σε μια μικρή πόλη με αρκετά χωριά τριγύρω γνωρίζομασταν όλοι, περνούσαμε τον ελεύθερο χρόνο μας μαζί, και πολλοί από εμάς ήταν στο ίδιο εργοστάσιο ως μαθητευόμενοι, είμασταν περίπου 12 άτομα σε διαφορετικά εκπαιδευτικά έτη, ύστερα στο εργοστάσιο γνωρίσαμε κι άλλο κόσμο. Εκτός εργοστασίου είχαμε επαφές με τον αντιαυταρχικό νεολαιίστικο χώρο, με μαθητές λυκείου, αλλά και με κόσμο από άλλες επιχειρήσεις. Το πρωί συναντιόμασταν στο εργοστάσιο και το απόγευμα στην πόλη. Μιλάγαμε συχνά για τα προβλήματά μας στο εργοστάσιο και στο σχολείο, και για το τι μπορούμε να κάνουμε ενάντια σε αυτά.

Στο εργοστάσιο πηγαίναμε με λεωφορεία και πριν τη δουλειά είχαμε μισή ώρα ελεύθερη. Εκεί συναντιόμασταν συνήθως στην καντίνα, κάποιος έβαζε το τρανζιστοράκι του πάνω στο τραπέζι και καπνίζαμε χασίς ή πίναμε μύτρες. Αυτό επαναλαμβανόταν κατά τη διάρκεια της ημέρας εκτός των κανονικών διαλειμμάτων σε συγκεκριμένες ώρες, δηλαδή στις 11 και στις 14 η ώρα.

Απορρίπταμε τις ιεραρχίες, αρνούμασταν τις εντολές κτλ. Μεγάλο ρόλο έπαιζε η εμφάνιση και η συμπεριφορά μας: μακριά μαλλιά, βρώμικα ρούχα, και κάναμε πολλά διαλείμματα. Το ζήτημα ήταν να αντιταχθούμε στο ότι δεν είμαστε τα παιδιά για όλες τις δουλειές. Για παράδειγμα αρνούμασταν να κάνουμε πράγματα που ήταν ξένα με το περιεχόμενο της εκπαίδευσης. Είχαμε πληροφορηθεί για τα προγράμματα εκπαίδευσης και για το τι πρέπει να κάνουμε. Όταν καθόμασταν στην καντίνα και ερχόταν κάποιος να ρωτήσει, γιατί δεν είμαστε στο πόστο εργασίας, απαντούσαμε ότι αυτός και εκείνος κάνουν πράγματα άσχετα με το πλάνο εκπαίδευσης και ότι δεν θα τα κάνουμε. Μερικές φορές προσεγγίζαμε αρκετούς συναδέλφους από τα αντίστοιχα τμήματα του εργοστασίου. Αυτή η συνάντηση έφερνε κάτι.

Εμείς, ως μαθητευόμενοι βιομηχανικοί πωλητές, δεν γουστάρουμε κυρίως να κάνουμε αρχειοθέτηση (ταξινόμηση φακέλων) και να μένουμε πολύ καιρό σε ορισμένα τμήματα, όπως το λογιστήριο. Κι αυτήν την άρνηση την επιβάλλαμε. Οι μαθητευόμενοι στο τμήμα μεταποίησης αμύνονταν ενάντια στις εργασίες λιμαρίσματος στο εκπαιδευτικό εργαστήριο, ενάντια στο σκούπισμα (καθαριότητα) και άλλες βοηθητικές δραστηριότητες. Και όλοι μαζί θέλαμε να κάνουμε κατά τη διάρκεια του ωραρίου εργασίας τις σχολικές εργασίες που μας έβαζαν για το σπίτι. Και αυτό καταφέραμε να το επιβάλλουμε – εάν όντως κάναμε τις εργασίες για το σπίτι, ήταν ένα άλλο ζήτημα. Μερικές φορές οι αρχιτεχνίτες ήταν πολύ χαρούμενοι, όταν δεν είμασταν στο πόστο εργασίας μας. Διότι αμφισβητούσαμε πολλά πράγματα: Γιατί πρέπει να κάνουμε αυτό ή το

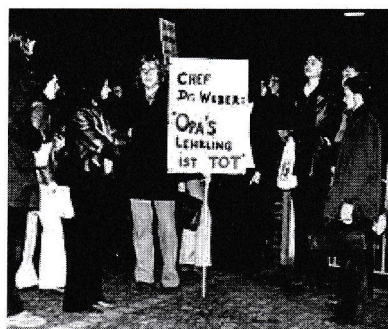
άλλο; Γιατί το λογιστήριο είναι σημαντικό;

Συνειδητή επαφή με γηραιότερους συναδέλφους δεν ψάχναμε. Υπήρχαν βέβαια μεμονωμένοι εργάτες μεγαλύτερης ηλικίας που μας έβλεπαν φιλικά, αλλά υπήρχαν και πολλές συγκρούσεις. Στη γραμμή συναρμολόγησης εργάζονταν πολλοί νέοι και γυναίκες. Η σχέση με αυτούς/ές ήταν γενικά καλές. Είχαμε ως αίτημα την κατάργηση των λεγόμενων κλιμακίων κατώτατου μισθού για τις γυναίκες – εκείνη την εποχή γίνονταν επίσης αυτοοργανωμένες (wild) απεργίες εργατριών γι' αυτό το ζήτημα. Ένα σημείο σύγκρουσης μέσα στο εργοστάσιο ήταν η τεχνική της γαλβάνισης (σμμ: επένδυση μετάλλου με πολύ λεπτό στρώμα άλλου μετάλλου). Εδώ οι εργάτες αγωνίζονταν κατά των ανθυγιεινών συνθηκών εργασίας. Υπήρξαν σύντομες στάσεις εργασίας, όταν ο φόρτος δουλειάς γινόταν υπερβολικά μεγάλος λόγω υψηλού ποσοστού ασθενών εργατών. Πάνω σε αυτό το θέμα συμπεριφερόμασταν με αλληλεγγύη, μεταφέραμε τη σύγκρουση σε άλλα τμήματα του εργοστασίου και επισκεπτόμασταν τους συναδέλφους για να πάρουμε πληροφορίες.

Φυσικά υπήρχε και πολύ άγχος, απειλές με έγγραφη επίπληξη από τον εργοδότη ή ενημέρωναν τους γονείς. Όταν ξεκίνησα την επαγγελματική εκπαίδευση, ήμουν 15 ετών, οι γηραιότεροι ήταν μάλλον 19, και εκείνο τον καιρό ενήλικος γινόσουν στα 21. Επίσημα όλοι κατοικούσαμε στο σπίτι των γονιών μας. Με τους γονείς μου είχα γερούς καυγάδες, ο πατέρας μου και εγώ αποφεύγαμε ο ένας τον άλλον.

Το γεγονός ότι είχαμε το θάρρος να εξεγερόμαστε, οφειλόταν στο ότι βασιζόμασταν ο ένας στον άλλον. Ότι βιώναμε μαζί την εργασία και τον ελεύθερο χρόνο. Αισθανόμασταν ότι μπορούσαμε να μετακινήσουμε ολόκληρα βουνά. Τότε συζητούσαμε πολύ για την πολιτική, στο επαγγελματικό σχολείο ανταλλάσσονταν πολλές πληροφορίες, ακόμα και για το τι συνέβαινε σε άλλες επιχειρήσεις. Οι συνθήκες εργασίας των μαθητευόμενων ήταν εκείνη την εποχή ένα δημόσιο ζήτημα, και υπήρχαν συνέχεια προκηρύξεις για ζητήματα σχετικά με τους μαθητευόμενους και την κατοικία. Κάπου κάπου έφταναν και ειδήσεις από το Βερολίνο, για μια περίοδο ονομαζόμασταν “περιπλανώμενοι χασισορέμπελοι του Bad Salzdetfurth”. Μέσω του Hildesheim έφταναν διάφορα πράγματα από την πόλη του Goettingen, τότε τότε παίρναμε και την εφημερίδα Wir Wollen Alles (“Τα Θέλουμε Όλα”), και επίσης είχαμε επαφές με φοιτητές από το Αννόβερο, όπου πηγαίναμε στις διαδηλώσεις ενάντια στις αυξήσεις των τιμών των εισιτηρίων. Φυσικά, ζήτημα ήταν και η εφημερίδα Bild. Είμασταν της άποψης ότι εκεί γράφονταν μόνο δυσφημιστικά άρθρα και ψέματα. Μερικές φορές τα πρωινά πριν τη δουλειά κλέβαμε όλα τα φύλλα της Bild από την καντίνα, προτού πουληθούν.

Το 1973, όταν σχεδόν είχα τελειώσει με την εκπαίδευση, μεγάλο ρόλο έπαιξαν και οι αυτοοργανω-

μένες απεργίες. Στη Hanomag στο Αννόβερο γίνονταν συχνά απεργίες. Εκεί πηγαίναμε μαζί με κόσμο εκτός εργοστασίου. Οι εργάτες της Hanomag είχαν απεργήσει κατά της αύξησης των τιμών των εισιτηρίων το 1969 και είχαν κάνει μια διαδήλωση έξω από το εργοστάσιο.

Το 1971 αποπειράθηκαν πάλι να αυξήσουν τις τιμές των εισιτηρίων και υπήρξαν σφοδρές διαδηλώσεις. Για μας το ζήτημα ήταν επίσης η αναμέτρηση με την αστυνομία. Είχαμε ήδη μια διάχυτη ιδέα, ότι επανάσταση χωρίς την εργατική τάξη δεν γίνεται. Ήταν μια εξέλιξη που είχε προκύψει από τις συζητήσεις με την πάροδο των ετών. Ο Παρισινός Μάης, το κίνημα των Υίρπριες στις ΗΠΑ... όλα αυτά ήταν σημαντικές εμπειρίες για μας.

Η κατάσταση στο εργοστάσιο οξύνθηκε μετά από μια εκπαιδευτική εκδρομή στο τρίτο έτος. Εμείς δεν ακολουθήσαμε το σταθερό πρόγραμμα της εκδρομής, με επισκέψεις, ύπνο στις 10 το βράδυ κτλ. Είμασταν ακριβώς στα σύνορα με τη Λαοκρατική Δημοκρατία της Γερμανίας (DDR) και στο πρόγραμμα υπήρχε μια επίσκεψη στα σύνορα με την ανάλογη πολιτική κατάρτιση. Καθόμασταν στην κατασκήνωση με αρκετό κόσμο γύρω από μια φωτιά και παίζαμε στην κιθάρα τραγούδια διαμαρτυρίας. Δεν επιχειρηματολογούσαμε, απλά κάναμε κάτι διαφορετικό από αυτό που προέβλεπε το πρόγραμμα, πηγαίναμε για κολύμπι, αγοράζαμε μπίρες, καπνίζαμε χασίς, τραγουδούσαμε, διοργανώναμε κύκλους συζήτησης για τον πόλεμο του Βιετνάμ και το πραξικόπημα στη Χιλή. Κάποια στιγμή οι υπεύθυνοι απελπίστηκαν.

Μετά την επιστροφή βγάλαμε την πρώτη μας προκήρυξη σε γραφομηχανή και πολύγραφο: η προκήρυξη έλεγε ότι η εκπαιδευτική εκδρομή ήταν πειθαρχημένη, δεν ικανοποιούσε τα ενδιαφέροντά μας και έπρεπε να γίνουμε υποτακτικοί. Απαιτήσαμε οι εκδρομές να οργανώνονται από εμάς τους ίδιους. Για την προκήρυξη μάς βοήθησε ένας συνάδελφος από τυπογραφείο, την τύπωσε για μας στη διάρκεια της εργασίας. Επίσης την είχαμε γράψει την ώρα της δουλειάς και τη μοιράσαμε στα τμήματα του εργοστασίου. Η προκήρυξη προκάλεσε αρκετό θυμό και λάβαμε μια έγγραφη προειδοποίηση από τον εργοδότη.

Λίγο καιρό μετά την ιστορία με την προκήρυξη πήραμε στα χέρια μας την ετήσια γιορτή για τους μαθητευόμενους. Ανοίξαμε την πύλη και βάλαμε τον δικό μας κόσμο από έξω, αυτοί ανέλαβαν τη μουσική και παίζανε κομμάτια των Ton Steine Scherben,

Motorcity Five και άλλα τέτοια. Το κρασί που είχε φέρει το αφεντικό δεν το ήπιαμε, αλλά του στείλαμε τα γεμάτα μπουκάλια στη διεύθυνση κατοικίας μαζί με το κείμενο "Δεν πίνουμε το κρασί των καπιταλιστών". Ήταν η τελευταία γιορτή μαθητευόμενων που έγινε. Τότε υπήρξαν και συγκρούσεις με γηραιότερους συνάδελφους, οι οποίοι γύρισαν σπίτι στις 1 τη νύχτα και δεν βρήκαν τις κόρες τους.

Στο τέλος δεν προσληφθήκαμε, όχι μόνο από τη δική μας ομάδα, αλλά όλοι, και τα έτη πριν από εμάς. Όλοι όσοι είχαν επαφές μαζί μας δεν προσλήφθηκαν. Τότε ήταν και η εποχή, όπου μερικοί από εμάς - πέντε, έξι άτομα - ήθελαν να δραστηριοποιηθούν πολιτικά. Αλλά δεν ήθελαν όλοι. Μπορώ να θυμηθώ ότι διαβάζαμε το "Τι να κάνουμε" του Λένιν και κείμενα του Μάο. Δύο από μας (όχι εγώ) συνδέθηκαν με την ομάδα "Proletarische Aufbaufront" (PAF). Από εκεί προέκυψε ύστερα η "κομμουνιστική ένωση της εργατικής νεολαίας" του Hildesheim ("Kommunistische Arbeiterjugendbund" - KAJB) με πυρήνες σε αρκετές επιχειρήσεις της περιοχής. Γνωρίζαμε ήδη από τα πριν κόσμο από τα άλλα εργοστάσια. Όμως δεν ήταν όλα τα πράγματα τόσο straight, όπως έγινε αργότερα με την μ-λ οργάνωση "Κομμουνιστική Ένωση Δυτικής Γερμανίας" (KBW). Η λετσαρία επιτρεπόταν ακόμη. Πιστεύω ότι αλλιώς δεν θα είχαμε συμμετάσχει στο κίνημα των μαθητευόμενων.

SCHULKAMPF

2.3.1975
Nr. 3/73 2.Jg.

Zeitung des Kommunistischen
Oberschülerbundes
Bremen

20 PF
LADEN 50 PF

HAUSBESETZUNG!

Das Haus auf den Häfen 50/52

In der ganzen BRD wurden in den letzten
Wochen eine große Anzahl Häuser besetzt!

Auch in Bremen fand am 2.2. wieder eine
Hausbesetzung statt. In der Aktion beteilig-
ten sich etwa 300 Jugendliche, größtenteils
Schüler und Lehrlinge. Die Hausbesetzungen
sind Ausdruck der sich immer mehr
verschärfenden Wohnnot im Kapitalismus.
Mehrmal hunderttausende in Westdeutschland
sorgen mitten und zwischen den Häusern
große Müllberge, die die Kapitalisti-
en abräumen lassen wollen, um noch grö-
ßere Profitsteuern zu zahlen.

Verteuerung 8,2

Inhaltsverzeichnis:

- „Affäre in Elmshorn“
- 1. Mai in Kiel
- Schülerkassen der Thurner Schulen
- SED-Senat gegen Öffentlichkeit
- SED-Feder greift zur Taktik
- Verweigern oder in die Bundeswehr gehen
- KOP-leser-in
- Verweise von Hildesheim der Partei
- keine Schulstrafen
- Stabus - Schulbus und Streikbefreiung

HAUSBESETZUNG!

“Για έναν διανοούμενο είναι δύσκολο να παραδεχθεί ότι η θεωρία δεν έχει καμία αξία καθαυτή, αλλά ότι στην καλύτερη περίπτωση είναι ένα εργαλείο. Ο διανοούμενος βλέπει στην παραγωγή θεωρίας μια αξία καθαυτή, μια αφηρημένη αξία. Πρέπει να εναντιωθεί στην ίδια του τη φύση, στον επαγγελματικό του κώδικα, για να καταλάβει ότι η παραγωγή θεωρίας ή θα είναι ένα εργαλείο για δράση ή θα είναι εμπόρευμα. Αν κάποιος θέλει να καταλάβει τον εργατισμό (operaismo), είναι σημαντικότερο να μιλήσει γι’ αυτόν, παρά για τις ιδιοφυείς ερμηνείες των κειμένων του Μαρξ, τις οποίες προβάλαμε εκείνο τον καιρό”. [1]

Η θεμελιώδης αντίφαση της κεφαλαιακής σχέσης βρίσκεται στην ενότητα της εργασιακής και εκμεταλλευτικής διαδικασίας. Από τη μία πλευρά το κεφάλαιο αναπτύσσει την εργασία ως κοινωνική, και από την άλλη πρέπει να την εξατομικεύει πολιτικά ως βάση της αξιοποίησης του κεφαλαίου, δηλαδή να την καθορίζει ως μεμονωμένη εργασία. Στη ιστορία της ταξικής πάλης μπορεί κανείς να δει, το πως οι εργάτες οικειοποιούνταν συνέχεια εκ νέου την κοινωνικότητα της εργασίας σαν δική τους αγωνιστική ισχύ. Εργάτες που μπορούν από κοινού να κρατήσουν σε λειτουργία τα πάντα, μπορούν και να τα ανατρέψουν.

Αυτή η αντίφαση μέσα στην εργασία είναι η κεντρική αφετηρία της επαναστατικής θεωρίας. Η ρεφορμιστική κριτική γκρινιάζει για τις άδικες σχέσεις διανομής – είτε του πλούτου, είτε της εργασίας, όπως συμβαίνει πάντα σε περιόδους ανεργίας. Ή εξοργίζεται για τη μονοτονία και την ηλιθιότητα της εργασίας στον καπιταλισμό, θρηνεί για την καταστροφή της “υποκειμενικότητας και της προσωπικότητας” – και αντιτάσσει την αφηρημένη εικόνα μιας ανθρώπινης και γεμάτης νόημα εργασίας.

Απεναντίας ο Μαρξ αντιλαμβάνεται τη διαρκή αντιπαράθεση μεταξύ εργασίας και κεφαλαίου ως δύναμη προώθησης της διαδικασίας της “πραγματικής υπαγωγής”. Αναπτύσσει έναν συλλογισμό, τον οποίο ξέχασαν εντελώς οι “μαρξιστές” της 2ης και 3ης Διεθνούς, και ο οποίος έχει εξαλειφθεί ακόμα και στο συνηθισμένο μαρξισμό του σήμερα: Η αφετηρία της άποψης, ότι οι εργάτες ως τάξη μπορούν να ανατρέψουν τις κοινωνικές σχέσεις, οφείλεται ακριβώς στο γεγονός ότι οι εργάτες

εκτελούν αφηρημένη εργασία. Ακριβώς επειδή η εργασία γίνεται ανταλλάξιμη, τίποτα πια δεν συνδέει τους εργάτες με την εργασία τους. Γι’ αυτό το λόγο μπορούν να αγωνίζονται για την κατάργησή της. (...)

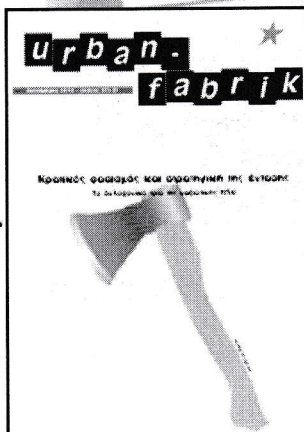
Η εργατική δύναμη είναι ένα ιδιαίτερο εμπόρευμα. Σε αντίθεση με άλλα εμπόρευμα η κατανάλωση της εργατικής δύναμης είναι αμφισβητήσιμη, είναι μια διαδικασία μάχης: Ο καπιταλιστής πρέπει να προσέχει ώστε αυτό το εμπόρευμα να αναλώνεται επαρκώς κατά την εργασιακή διαδικασία, και δεν μπορεί εκ των προτέρων να είναι σίγουρος, ότι θα βγάλει κάτι από αυτό. (...)

Αρκετοί αριστεροί συγγραφείς έχουν καταλάβει ελάχιστα αυτόν τον κρίσιμο συλλογισμό του Μαρξ, ότι οι εργάτες/ριες εκτελούν “αφηρημένη εργασία”, και ότι ακριβώς σ’ αυτήν οφείλεται το επαναστατικό δυναμικό τους. (...)

Αλλά και στον Μαρξ δεν βρίσκει κανείς κάποια ανάλυση, για το πως οι εργάτες οικειοποιούνται την κοινωνικότητα, η οποία αρχικά στήνεται από το κεφάλαιο, και για το πως προωθούν τον αγώνα τους τόσο πολύ ώστε να καταστρέψουν την ταξική σχέση. Εδώ μπήκαν οι ιταλοί εργατίστες στις αρχές της δεκαετίας του 1960. Η εργατίστικη έρευνα αναζητά τον τρόπο με τον οποίο οι εργάτες/ριες μπορούν να αναποδογυρίσουν την παραγωγική συνεργασία τους.

“Η διανοητική υπεροχή του εργατισμού οφειλόταν στο γεγονός ότι είχαμε καταλάβει, πως είναι δυσκολότερο να κατανοήσεις την πολύπλοκη πραγματικότητα του εργοστασίου παρά να κατανοήσεις το πιο δύσκολο κείμενο του Μαρξ”. [2]

[1,2] Sergio Bologna: Der Operaismus – Eine Innenansicht, στο βιβλίο: Ueber Marx hinaus, Assoziation A, Berlin/Hamburg 2009.

τεύχος 27 (-2), Σεπτέμβρης 2012

**Κρατικός φασισμός
και στρατηγική της έντασης
- Το δολοφονικό τρίο
της ναζιστικής NSU στη Γερμανία**

on the road!

Το παρόν έντυπο κυκλοφορεί σε άτακτα χρονικά διαστήματα. Θα το βρείτε σε αυτοδιαχειριζόμενους χώρους, καταλήψεις και τραπεζάκια εκδηλώσεων ανά την επικράτεια. Για κάποια κείμενα ανατρέξτε στο tomeaszine.blogspot.com ή στο <http://www.wildcat-www.de/gr/grindex.htm>.

Δεν θέλουμε καμία σχέση με κόμματα ή ιστοσελίδες ανώνυμων συζητήσεων, σχολίων ή κουτσομπολιών. Και για να μην ξεχνιόμαστε: σήμερα τα όπλα της κριτικής απαιτούν η σκέψη μας να είναι οπλισμένη σαν αστακός!